

villjade; äfven som at det förl. är förkastade förslaget om finance-året åter skall bringas å bane. — Herr de Serre är ännu allversamt sjuk. — Fr. Ambassadeuren i Wien, Gréf Caraman, tros blifva flyttad til London. — Fängelset l'Abbaye liknade i dag en tjenstgörande Ministers hotel; sådan mängd besök erhöill Hert. af Rovigo. — Finance Ministern har förelagt Dep. Kammeren förslag om upbärande af den första hälften af skatterna för 1820, om en credit af 200 mill., om definitiv reglering af 1818 års budget, och räknin-garna på öfverskotten i de fyra föregående bud-getterne. Et Utskott har öfver dessa båda sista förslag yttrat sig, at det ansett $\frac{1}{2}$ i stället för hälften af skatterna böra upbäras, men i öfrigt til-styrkt den begärda crediten af 200 mill.

Då Herr Constant talade om den frågan; huruvida i adressen man skulle uttrycka sin önskan om Chartans och val-lagens bibehållande, yttrade han: «om man, enligt et system, som jag här ej undersöker, men som jag förklarar mig ej erkänna, ville påstå, at då monarkien är äldre än Chartan, sträcka sig äfven monarkiens rättigheter utöfver Chartan och kunde mot henne utöfvas; så måste man dock erkänna, at de öfriga auctoriteterna i staten äro skapade endast af Chartan. Äro de tilkomna endast genom henne, så få de mot henne ingenting företaga; endast genom henne finnas de och deras lagliga bestånd försvinner, så snart Chartan uphör. Häraf följer, at den Kungliga mot Chartan rigtade propositionen blieve utosorisk, om den ställdes til auctoriteter, som äro intet utom Chartan.» Med et ord, Kamrarna äro, såsom knappast behöfver nämnas, blott inom gränserna af grundlagens föreskrifter lagstiftande och ingalunda constituerande corper, hvartil de alldeles icke äga några fullmagter, hvilka nödvändigt fordrades til förändringar i Chartan, men på helt annat sätt och genom medel, som ligga utom Chartan, måste sammankallas. Häraf kan man lätt inse, at alla Deputerade och Pairs, som tänka lika med Constant, jemte alla som önska slut på all radicalförändring och revolution, måste til det minsta högtidligen protestera mot alla Kamrarnes beslut, som innebära förändringar i Chartan: Et Ministerielt blad säger: «Nog är den grundsatsen riktig, at ministrarne äro ansvarige; men til hvad ändamål vill man yrka den? Äro de de starkare, hur vill man då fälla domen? Äro de de svagare, så är den redan fälld.» Det vill säga: den starkares rätt är rätt. — «Op-

positionen» säger Journal de Paris, »har endast drömt om et förslag at ändra Chartan.»

En tidning har utspridt det löjliga rygtet, at 15,000 Engelsmän landsatt i Portugal, at folket i Lisabon rest sig och mördat alle Engelsmän, at Lord Wellington skulle blifva Konung i Portugal, men at folket hellre önskade en Spansk Prins, o. s. v. — Görres har försvarat sig emot den före-bräelsen at fordom med Jacobinerna hafva arbetat på Rhenländernes förening med Frankrike.

Nederland. Den 22 Dec. aflemnades i den andra Kammeren Central-afdelningens berättelse öfver den i de åtskilliga afdelningarne företagna undersökningen, i afseende på de af Hans Maj:t under den 26 föregångne Oct. och 13 Nov. fram-ställda fem Finance-Lagförslag. Af stadganderne I. och II. lät Regeringen sedermera förelägga en ännu nyare redaction. De fleste af afdelningarne hafva yttrat sin önskan at en transitorisk Lag i afseende på Financerne blifvit föreslagen, hvarigenom deras gång regelmässigt kunnat fortvara, under det man åt den högsivigtiga planen af det hela kunnat egna den mognaste öfverläggning. En af hufvudafdelningarne har til och med funnit det stridande mot Grundlagarne, at öfvertägga öfver alternativa uppsatser af samma lagutkast, och i följd deraf endast rådslagit öfver den första redaction. Den 24 börjades öfverläggningarne i afseende på lag-utkasten uti Kammerens offentliga Session. Flera medlemmar yrkade på den transitoriska Finance-lagen, och voro helt och hållet emot de samteliga gjorda utkasten. Endast Herr van der Kemp var för deras antagande. Grefve van Hogendorp talte kraftigt emot Lagförslagen, och slutade sitt tal med höjd stämma och följande ord: Jag har hela mitt lif igenom handlat under det valspråket: Leve Oranien; under valspråket leve Oranien, förkastar jag de fem Lagförslagen.

Enligt sednare underrättelser skola alla fem Finance-utkasten, af bådaddera redactionen, blifvit helt och hållet förkastade.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURIER.

Thorsdagen den 13 Januari.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

Recension.

(Insändt.)

(Forts. från föregående N:r.)

När man vill pröfva halten af hvad Hr L. säger om Fjerdingsmannen Erik Nyströms jäfvande såsom vittne; så påminner man sig lagens ord i 17 Kap. 14 §. Rätteg. B.: »Nu kan så hända, at både »kärande och svarande åsamjas at låta »then vitna, som är af god frägd, men »eljest jäfachtig; äge Domaren äntå macht »at pröfva, om thet ske må.« Härads-Rätten hade funnit, at Nyström var af käranderne »anklagad«, (åtminstone *angifven* — Rec. vet ej, hvilketdera ordet Härads-Rätten nyttjat) för lemnadt biträde åt Röösgren vid det åtalta våldets utöfvande. När Nyström ickedestomindre af käranderne återopades at vittna; förklarade Härads-Rätten honom för part i saken — och det icke på Röösgrens begäran, hvilken fastmer yttrat, at emot honom ingen påminnelse ägde rum. Hufvud-parterne hade således ostridigt åsamjats at låta Nyström vittna; och detta tror Hr L. hafva bort förbinda Härads-Rätten at tillåta det. Lagen säger ännorlunda, såsom nämndt är, och frågan blir endast, om Härads-Rätten riktigt använde sin magt at *äntå pröfva, om thet sige ske*. Dervid torde det väl icke kunna bestrif-

das, at Härads-Rätten borde, efter hvad i målet förekommit, urskilja, om Nyström kunde anses såsom den der borde sjelf vänta nytta eller skada af at vittna om åtgärder, hvori han deltagit, och således för sin egen skull och för vittnesedens skull ej kunde förpligtas at vittna, ehvad anklagelsen mot honom fullföljdes, eller icke.

Detta allt undfaller Hr L., som deremot ingalunda försummar at öfverhopa Domaren, den ohörda Domaren, med tilvitelser, at hafva i Protocollet öfver denna fråga *insmygt* vissa strofer, at hafva sökt *skylta sin inconsequence* genom Nyströms *inflickande*, at hafva *egenvilligt* förklarad honom vara anklagad, *behändigt undanröjt et åsyna vittne*, och *sökt sak med den til vittne återopade*.

När Herr L. strax nedanföre (sid. 7) lägger Härads-Rätten til last, at icke förr, än vid 3:dje tinget hafva fattat beslut om de i Stockholin varande vittnens afhörande vid Stadens Vestra Kämnärs-Rätt; bekymrar han sig alldeles icke at utreda, om sådant blifvit hos Härads-Rätten tidigare begärdt, eller ens om dessa vittnen dessförinnan voro upgifna, så at Härads-Rätten kunnat förr fatta et sådant beslut. Deremot tillåter han sig, på fri hand, *förmoda*, at dröjsmål med verkställigheten af det beviljade vittnesförhöret blifvit vålladt genom »Häradshöfdingen Fröbergers långsamhet med Tings-

»expeditionens utfärdande.« Här förekommer då den mannens namn, som Hr L. framdrager för allmänheten*), innan han framdragit honom för rätta, som på baken smädas af den Embetsman, hvilken gemensamt med honom bär skulden, i fall dessa smädande *förmodningar* äga någon grund i en *vanlig* långsamhet och försumlighet, derest den blifvit lemnad opåtalt och ostraffad. Rec. äger ingen bekantskap med Herr Fröberger och kan för ingen del taga hans parti, om han verkligen är skyldig til de fel, som Herr L. *förmodar* om honom. Men just derföre, at Rec., i sådant fall af hjertat önskar honom behandlad efter all lagarnes stränghet, förtryter det Rec. så högeligen at se honom angripas på et sätt, som ger honom, skyldig eller oskyldig, allt möjligt fog at klaga och anropa lagar och opinion til skydd för sig, intildess lagen dömmar honom, eller åtminstone anklagelsen blir honom lagligen bekant.

Utan at afskrifva memorialet, kan man svårligen uptaga allt det låga och smädliga, det innehåller, och hvarifrån knappast någon skonas, som kommit i Hr L:s väg. En bit, t. ex., som, på det ställe den står, ingalunda utmärker sig, är följande på 8:de sidan: »Det lär ock böra för fast antagas, at i fråga varande arrester ej skäligen kunna misstänkas at hafva vittnat til de klagandes, utan snarare til Röösgrens fördel, då de stodo under hans och Vaktmästaren Grönbergs inflytelse, hvilkas medel at verka på fångar nu blifvit i luset framdragne; hvaremot klagande parterne svårligen lära fått tilträde til bemälte arrester, det Röösgren och hans stallbroder nog hade utväg at förhindra.« Man undviker at genom analyserande af detta språk, framdraga all den outbörlighet, det innefattar, ej blott emot de tiltalade

*) För allmänheten; ty all rättegångsskrift är allmänhetens.

Röösgren och Grönberg, men mot sjelfva de stackars fångarne, som vittnat.

Hr L. vill bevisa, i nästa stycke, at tjufnadsbrott icke utestänger från vittnesmål — och bevisar i stället, at *häktade brottslingar* ej kan betagas at vittna. Den rätta frågan lemnar han orörd; ty Röösgrens jäsanmärkning, så vidt den behöfde besvaras, rörde tjufvar. Hvad *häktade brottslingar* deremot i allmänhet angår; så behöfver det icke bevisas, at denna titel ensam ingalunda jäfvar, hvarken i allmänhet eller i frågor om »våld, föröfvadt å andra i samma fängelse förvarade personer;« hvilket sednare dock Hr L. trott sig böra bevisa.

»Tvenne *tingade* Polisbetjenter« *tingade* at gifva Röösgren et betyg! När Statens tjenare, lagarnes organer så förföra sig på okända menniskor, välförståendes utan at ens säga dem det i ansigtet; hvar äger man då at fordra vett och grannlagenhet? hvarmed skall man då straffa en lattsinnig hop, för at afvända den från tanklös grofhet mot hvarje oskyldigt föremål för dess låga misstankar?

Som föregifvandet, at ExtraStads-Fiskalen Krook bortrest, var diktadt, då han deremot fans vara undanstucken på Röösgrens boställe; så kunde det ock möjligtvis vara diktadt, at två andra til vittnen åberopade personer bortrest til Wasa och Lifland. Man har ingenting at säga mot denna slutkonst. Endast det kunde man säga, at gränsen för produkterna af samma slutkonst är något svår at finna, samt at alla dessa produkter göra föga til saken, när frågan handlar om hvad som *är*, icke hvad som *kan vara*.

Nu til en fråga ur Tjenstehjonsstadgan. Herr L. säger (sid. 9), at hvad lagen, i afseende på jäf, kallar *enskild tjenare*, kan ej vara annat än *lagstadd tjenstehjon*, och at Pigan Sophia Lennström, såsom utan orlofsedel bortflyttad från

Fångvaktaren Grönbergs och inflyttad i Länsmannen Röösgrens tjänst, samt följagtligen icke *lagstadd* hos den sednare, ej bör anses jäfvig at mot honom vittna. Intet slags visshet finnes derpå, at Pigan saknat orlofssedel. Det skall blott vara en tvetalan af Röösgren, som innehåller denna upgift. Men låt vara, at den är sann. Vi veta väl då af Tjenstehjonsstadgan, at visst ansvar kan drabba den, som städjer tjenstehjon utan orlofssedel, och at visst äfventyr för tjenstehjon är förenadt med denna händelse. Men frågan synes vara, om sjelfva tjensten existerar, eller man kan vägra husbonden och tjenstehjonet at låta den fortfara, derföre at sjelfva städseln tiläfventyrs var oriktig. I sådant fall, och derest Herr L. tiltror sig at jaga Sophia Lennström ur Röösgrens hus och bröd, erkänna vi, at jäfvet försvinner. I annan händelse anse vi henne för lagstadd nog at icke kunna vittna emot sin husbonde, emedan hennes förhållande til honom, så länge hon qvarblifver i hans tjänst, ingalunda ändras deraf, om hon kommit til honom med eller utan orlofssedel. Och vi anse det slags lagklökhet, Hr L. här framlagt, höra til de uppenbara orimligheter, vi tilvitat honom. Vidare anse vi Herr L. hafva varit skyldig at utsätta, hvori de *många tilställningar* bestått, som i detta mål blifvit på Röösgrens sida vidtagne för at *hindra sanningens uptäckande*, och at säga anledningen, hvarföre han sätter i fråga, om Pigan Lennström *ännu står at finnas*. Den, som framkastar sådant, utan at göra reda derföre, handlar icke med en allmän åklagares värdighet.

Öfver behandlingen af den härnäst följande frågan, om Extra Stads-Fiskalen Krooks jäfvighet såsom vittne kunde hvarjehanda vara at anmärka. Det är dock jämförelsevis alltför obetydligt at öka vidlyftigheten. I ordningen kommer då (sid. 10)

Hr L:s första försök at draga Fångvaktaren Grönbergs tjänstefel under Kongl. Hof-Rättens omedelbara pröfning, och det såsom en öfvergång til Hr Just. Ombudsmannens uppdrag. Efter redövisning för hvad detta uppdrag innehåller, återkommer Hr L. genast til Grönberg och skiljer hans brottslighet i 2:ne delar eller 1:0 hvad som icke tilhör Hr L:s åtal eller Kongl. Hof-Rättens omedelbara dom och 2:0 hvad Hr L. anser höra under en sådan behandling. Den förra delen består af det, som egentligen angår Grönbergs förhållande i tjensten, och som anses böra blifva föremål för särskild undersökning och pröfning vid vederbörlig Domstol, Stockholms Norra Förstads Vestra Kämnars-Rätt. Om den andra delen åter heter det, at »som Grönbergs »öfverträdelse af tjenstepligten *tillika in»nefattar delagtighet i Röösgrens missger»ning, då Grönberg ej allenast underlåtit »at hindra och afstyra det å Anders An»dersson och hans Hustru föröfvade grof»va våld, utan ock deri tagit del, på sätt »redan vore omförmäldt (neml. at Grönberg lemnat en honom tilhörig karbas och befallt käpparnes anskaffande samt jemväl fört et slags direction, då han bestämt måttet af torturen); alltså och »då den medbrottslige borde dömmas i »samma Rätt och på en gång med huf»vudmannen, men målets återförvisning »i denna del til Härads-Rätten skulle »medföra mycken kostnad och tidsutdrägt, »hemställde Hr L. vördsammast, om icke »det vore mest lämpligt, at Grönbergs »berörde delagtighet, som redan vore dels »genom eget medgifvande och dels genom »vittnen updagad, finge, i sammanhang »med det både genom underställning och »besvär hos Kongl. Hof-Rätten anhängiga »hufvudmålet, genast uptages och Grön»berg i sådant afseende hos Kongl. Hof»Rätten til svaromål inställas; då Grön-*

»berg äfven borde förklara sig öfver de »under rättegången inlupne til edsöremålet hörande, men icke tillbörligen »ransakade upgifter, nemligen at då Tor»paren Anders Andersson, efter at vara »af Röösgren gruffligt slagen, återfördes i »arresten, kedjan på handklofvarne blif»vit fastslagen i dörrposten, så at An»ders måst ligg på golfvet utmed afträ»deskärlet samt at Pigan Anna Cajsa »Svensdotter, sedan hon kom til häktet, »varit i elfva dygn belagd med jernblack, »den Grönberg låtit henne påsätta &c.«

Rec. upmanar hvem som kan, och således först och främst Hr L., at undervisa oss, hvad annat som kan mot Fångvaktaren Grönberg i fråga ställas, än allt hvad denna sednare del innehåller. Just. Ombudsmannens remiss innefattar icke en gång allt detta; ty den lägger Grönberg endast til last, »at ej halva hindrat »och med all den honom på stället til»hörande magt förekommit den misshand»ling, som Torparen Anders Andersson »och hans Hustru blifvit tilfogad.« När nu Hr L. dragit under Kongl. Hof-Rättens omedelbara pröfning detta och vida mer och allt hvad som med något slags anledning ännu kan Fångvaktaren Grönberg tilvitas; så öfvergår det Rec:s begrepp, hvar Hr L. skall taga första delen af Grönbergs brottslighet, nemligen den, som icke tilhör Hr L:s åtal eller Kongl. Hof-Rättens omedelbara dom, utan skall blifva föremål för undersökning och pröfning vid Vestra Kämnars-Rätten.

För öfrigt är, så vidt man vet, den satsen i lagfarenheten alldeles ny, at när en medbrottslig blir inblandad, efter det hufvudbrottslingens sak kommit under högre Rätt, den medbrottslige då skall kunna dömmas omedelbart af den högre Rätten och således icke lyda under samma forum, der hufvudmannen redan är

dömd. At *kostnad och tidsutdrägt* kunna återopas såsom skäl at rubba rättegångsordningen, förefaller högst undransvärdt. *Underställningen*, som Hr L. omtalar, skulle icke göra Kongl. Hof-Rätten mera behörig til omedelbar pröfning; och dessutom får man beslå Hr L. med den origtigheten, at ingen underställning, såsom han säger, är gifven i *hufvudmålet*, det nemligen, som handlar om fångarnes misshandling, det enda, hvari fråga mot Grönberg upstått, utan angår den af Härads-Rätten gjorda underställning endast den förolämpning under rättegången, som Länsmannen Röösgren skall hafva tilfogat Capitenen Leijonmarck.

Endast för samlingens fullständighets skull nämna vi, at Hr L. (sid. 11) til de ämnen, som han vill hafva omedelbart af Kongl. Hof-Rätten pröfvade, lagt äfven Röösgrens förfarande på Finsta sätesgård medelst ransakan efter tjufgods. Det är således icke blott i de af Just. Ombudsmannen gifna, utan äfven i de af Hr L. sjelf funna nya omständigheter, som han anser sig behörig at tala och Kongl. Hof-Rätten at omedelbart ransaka och dömma.

Detta är nu hvad Hr L. gjort för at reda i fråga varande på hvarjehanda sätt (som han säger) *borttrasslade brottmål*. Han erkänner, at mycket återstår, innan det vinner en *tilbörlig och fullständig* utredning. Rec. åter synes det, at ju flere trasslare som komma i färd dermed, desto mer lemna de efter sig at reda. I denna stund återstår säkert vida mer, än som återstod i början af sista Nov. månad — då man nemligen icke kunde förutse, hvad som skulle hända. — Vi öfvergå med Hr L. til de hufvudsakliga påståenden, han byggt på sina utredningsförsök.

Här hafva vi för första gången en hel sida (den 12.), der så litet anmärk-

ningsvärdt förekommer, at vi kunna lemna den opåtalt. Den handlar om beloppet af sårsmål böterna.

Men hvad här saknas, ersättes mångfaldigt på den följande. Det är der, som språket riktas med det nya ordet *spömässig*, et epithet til Röösgrens *kroppsliga complexion*. — Fråga är om förvandling af böter. Härads-Rätten har stadgat denna förvandling til fängelse vid vatten och bröd. Hr L. anmärker, at lagen ej tillåter sådant i annat fall, än om den brottsliges *heder* och *välfärd* genom annan kroppsplikt spilles. Men Röösgren har intet anspråk på medborgerlig *heder*, och hans *välfärd* kan ej spillas, då hans *complexion* är stark och *spömässig*. Det ligger också i sakens natur och vedergällningsrättens väsende, at så grym misshandling på människors kroppar bör hafva et straff, som lika omedelbart verkar på hud och muskler. Således påstår Hr L. at de böter, som Röösgren ålades, skulle til *spöstraff* förvandlas.

Språket är skämtande — ämnet rysligt. Skall man väl tro, at meningen är allvarsam? Är det möjligt, at gäcka, när man har allvar i denna sak? Är det möjligt at hafva allvar, när man gäckar? *Spö*, det mest barbariska, som med tre bokstäfver i svenska språket kan uttryckas, en grymhet, som nationen längtar at se utplånas ur sin lag, är för Åklagaremagtens representant i en Öfver-Domstol en så obetydlig, så oemotståndligt löjlig sak, at den tjenar til föremål för hans skämt i et yttrande, der allt skämt är olofligt! Är han då åtminstone af lagen tvungen at framställa sjelfva saken, och kan man ej på annan grund tadla hans nitälskan för spö, än at han yttrat den lättsinnigt och med skapande af et muntrande nytt ord bisprungit dem, som

känna sig danade at njuta af sönderslittande mål?

För at svara härpå, hemställer man först, om icke det är et gyckel, en låg hädelse, at tala blott om människans *kroppsliga complexion*, då fråga är om dess *välfärd*? I fall äfven Hr L. sjelf ägde en stark och *spömässig complexion*, skulle han då icke anse sin välfärd skadad genom en kåkstrykning? Kan en bildad man ställa sig okunnig derom, at vi hafva annan välfärd i detta lifvet at bevara, än vår helsa och våra kroppskrafter?

Och *hedern*, det andra föremålet, som måste respecteras af Domaren, när fråga är at ådömma det nesligaste af alla kroppsstraff, skall den anses såsom redan borttagen från en människa, första gången man emot honom påstår en bestraffning, som icke ens nu går å äran? De böter, om hvilkas förvandling fråga är, hafva alla blifvit stadgade eller påstadda för ringare brott och mindre äreröriga än det, för hvilket Röösgren var dömd, ej til spö, utan til fängelse och arbete. Är det då rimligt sagdt, at han skulle straffas hårdare för de ringare brotten, när man ej ens yrkar, eller mot lagens bestämda bud kan yrka, at straffet för det svåraste må skärpas? Bevare oss Gud från åklagare, som så göra, eller rättare sagdt från Domstolar, som skulle kunna förledas af deras orimlighet! Den *egna illska och grymhet*, som Hr L. tilviter Röösgren, och på grund hvaraf han fränkänner honom medborgerlig heder, skulle bestå i samma pinande til bekännelse, som utgör det svåraste eller det väsendtliga i Röösgrens brott; men lagen talar icke om denna ilska och grymhet, såsom villkor för sådant brott, belägger den än mindre med det straff, Hr L. yrkar. Något särskildt bevis på denna ilska och grymhet har Hr L. icke anfört. Den

är då en af de *smädelser*, vi lagt Hr L. til last, och står väl tillsammans endast med det *orimliga påstående*, som den skall understödja.

I behandlingen af nästa fråga om flickan Anna Andersdotters lyte är ingenting så anmärkningsvärdt, at det här för-tjenar plats.

Angående ersättningen til de slagne och sårade (sid. 14) är ej heller något viktigare at anmärka, än at jmförelsen med Pigan Johanna Sörfeldt haltar, då, såsom Hr L. sjelf anför, händelsen med henne var olaglig arrestering utan tortur, och nu åter fråga är om tortur ensam; ty arresteringen med deraf följande hinder, tidsspillan och mera, som Herr L. omnämner, kommer icke på Röösgrens räkning, enligt hvad allmänt bekant är; hvarföre också den i fråga ställde summan af mångdubbelt 100 R:dr Banco til hvardera bör af Hr L. vid et annat tilfälle ihågkommas.

Men äfven här är förfarandet i näst-följande fråga desto rikhaltigare på begge slagen af de vanliga anmärkningsföremålen. Den handlar om den ofta omtalte upplopps-anklagelsen mot Hr Leijonmarck. »Rapporten,« säger Hr L., »innehåller äfven den angivelse, at Capitenen Leijonmarck hade öfverfallit och burit hand på Röösgren, då han i tjensteförrättning »stadd var, hvilket i vissa fall har egen-skap af edsöre« (vill säga edsöresbrott). Men den, som känner Kgl. Förordningen af d. 20 Jan. 1779, vet at 9 §. i 18 Kap. Missg. B. nu mera börjas sålunda: »Djerf-»ves någor med hugg och slag öfverfalla »them, i och för theras embete skull, »som Konungens eller Hans Embetsmäns, »eller Rättens ärender gå; böte Tuhun-»drade daler til treskiftes,« och at följ-agtligen, då intet annat straff för en Läns-maus öfverfallande i tjensten finnes stad-gadt, et sådant brott alldeles icke, enligt

Hr L:s förmenande, i något fall har egen-skap af edsöresbrott. Det går således ej heller an, at, såsom Hr L. gjort, från-känna Härads-Rätten domsrätt äfven öf-ver frälseman i dylik fråga.

»När Actor,« heter det vidare, »om-»sider afstod ifrån all talan emot Kapi-»tenen (Leijonmarck) och icke gjorde nå-»got påstående om ansvar hvarken i ena »eller andra delen af målet; så uphörde »med detsamma Domarens åtgärd.« Man får väl icke misstänka Herr L., at alltid hafva varit eller ämna förblifva af en så-dan tanka? Han må väl icke föreställa sig, at Domstolen kan nedlägga något under allmänt åtal hörande brottmål blott derföre, at åklagaren skulle vilja afstå från dess fullföljande?

Smädelserna i detta ämne äro: »Röösgrens rapport och derpå grundade actio-»nen« (anställd genom Actor, som Ko-nungens Befallningshafvande förordnat) »smakar af *illvilja* och *obenägenhet* emot »Capitenen Leijonmarck, för det biträde »han lemnade misshandlade fångarne; och »samma *anda* synes äfven råda i upställ-»ningen af Tings-Rättens Domslut.« - - »Ändamålet« (nemligen Härads-Rättens) »kan ej vara annat, än at på något sätt »nedsvärta Kapitenens förhållande och »gifva åtalet något *sken af besogenhets*, »för at sålunda *bana väg* til den honom »ålagde ersättning. Om sådant ej utmärker »*våld* och *mannamån*, då hafva dessa »ord ingen betydelse, hvarken i språket »eller lagen.« - - Röösgren, som genom »sin rapport gifvit anledning til den obe-»fogade actionen, i fall han kan *censeras* »at hafva sjelf rapporten *skrifvit* eller »*låtit skrifva*.« Må läsaren dömma, här-öfver! Och må Kgl. Hof-Rätten, för all-männa rättvisans tilfredsställande dömma häröfver så, at *andan af illvilja* och *obenägenhet*, at *nedsvärtandet*, at *skenet af besogenhets*, at *vägbanandet*, at

våld och *mannamån* hos den, som *skrifver*, *låter skriva* eller *censeras låta skriva*, måtte framträda i fullt ljus och brinna såsom eldstoder, at injaga skräm- sel hos hvar och en, som antingen är skyldig til dylika förebräelser, eller leker tanklöst med ord af så gräslig bemärkel- se! Må tiden och eftertiden, så långt minnet räcker, genom varnande exempel renas från et barbari, som, äfven utan at underblåsas af smådeskrifter från Sta- tens embetsställen, har med sig våda nog för yttrande-rätten och all den frihet och förädling, hvars villkor denna är! Må san- ning och frimodighet en gång med sol- klara och himmelsböga rämärken skiljas från djerfheten at förolämpa, fräckheten at framkalla misstankar, der ingen kän- nedom äger rum, lågheten at underblåsa denna benägenhet til smådehviskningar, som förnedrar folkmassan och gör den otillgänglig för sanning och rättvisa!

Rec. har redan varit alltför vidlyftig. Men om han gjort något mer än en van- lig recensio; så har han äfven haft et ovanligt ämne. En så utomordentlig rät- tegångs-skrift i et så viktigt mål, är re- dan mycket; men frågan är här, efter Rec:s begrepp, äfven om en Hof Rätts anseende, som ej kan annat än i betyd- lig mån bero af det öde en sådan skrift får, då dess författare ej blott talar i offentlig och vördnadsbjudande egenskap, utan derjemte står i et sådant förhållan- de til Hof-Rätten, at det förtroende, som bör tillhöra hans tjenst, minst af alla un- der dess lydriad och inseende kan vara för Hof-Rätten likgilltigt.

Allmänhetens ögon äro spända på den, som kommer at fullända Herr L:s värf i den sak, han behandlat. Hvad han deri gjort med verklig behörighet, ser man i det Memorial af den 9 sistl. Dec., som är infördt i N:o 1 af denna Tidning. Det som der til en början saknas, är

framställningen af den fråga, som Hr L., i anledning af Hr Just. Ombudsmannens förordnande, uptagit mot Röösgren, ehuru den tydligen förnämligast angår Kö- nungens Befallningshafvande, nemligen huruvida Röösgrens tjenstenit, at ifrån sitt Länsmansdistrict på landet begifva sig hit til Staden, för at i fängelset härstädes med ofvannämnde personer anställa pin- ligt förhör, varit sjelfmant eller beordradt. Då Herr Just. Ombudsman:s remiss äfven omfattar allt, hvad med de deri anmärkte omständigheter gemenskap äger; hade dessutom i Anmärknings-memorialet bordt finnas något angående bristande tillsyn vid det Länsfängelse, der Röösgrens åta- lade framfart fått äga rum; och sådant finnes likväl icke.

(Hvad vi ännu hafva at vänta, är åtalet emot den Domare, som i förväg blifvit så illa handterad. Vi skola göra oss en pligt af at redovisa, huru detta åtal aflöper; likasom vi skola finnas be- redvillige at här meddela, hvad Hr L. kan önska at anföra til sitt försvar, eller någon annan skulle finna sig befogad at i sådant afseende lemna.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. Den 21 Dec. discuterades i Pärer- nas kammare billen angående uproriska sam- mankomster; billen passerade och tillsändes Un- derhuset, der den bifölls med de af Lorderne föreslagne förändringar; den 22 skulle den erhål- la Kongl. sanction.

Enligt underrättelser från Glasgow exercera Radicalerne om ljusa dagen, och nyttja käppar i stället för gevär. Nära Kilsyth skall man sett Yeomanry och Radicaler på samma tid manö- vrera på nära afstånd från hvarandra.

En stark jordbäfning har den 29 Nov., emot kl. 1 om morgonen, låtit känna sig på en ort i Skotland; den varade 10 minuter och yar åt-

följd af ett buller likt åskan på större afstand. Skakningen hade direction från Nordvest til Sydost.

Billen angående Rättegångars förkortande har fått Kongl. Sanction. — Ifrån Leeds och i allmänhet från Yorkshire förspörjes ingenting af vigt.

England med Wales skall för närvarande innehålla 57,260 Qvadrat mil. Landträntan (*rental*) utgör 29,476,852 Pund; tionden (*tithes*) 2,353,249 Pund. 1812 utgjorde den bosatta (*resident*) befolkningen, utom Marinen och Arinéen, 10,150,615. Således på qvadr. milen 175; och af åkerbrukande blott 36. Skottland och Irland äro i det närmaste lika stora til ytan, och tillsammans stagna lika med England och Wales Grundträntan i Skottland (*assessed rental*) var 1811, £ 3,899,365. I England anses Leicester- och Somersetsshire (undantagande Middlesex) för de fruktbaraste Grefskaperna. En acre jord har der öfver hufvud et värde af 28 sh.; i hela England och Wales 17 sh. 2 d.

The Courier säger, at, enligt Brougham, ligger den allmänna nödens orsak i öfverbefolkningen; enligt Ricardo i Capitalets dragande ur rörelsen; enligt Waitzman i beskattnings-systemet enligt Burdett i köpingarnas falhet; enligt Tierney i brist på Ministrar af Whigpartiet; enligt Baring i Circulationsmedlet, enligt Cobbett i Thedrickandet; enligt Watson i fattigdomen. Ingen har ändock hittat på statsskulden.

Tyskland. Censuren handhafves i Stuttgart med den mildhet, at man knappt vet at den finnes.

Den 24 Dec. hölls i Wien Congressens 8:de session, och 13 Art. af Förbundsacten är förklarad.

Donau har nu likasom de flesta Tyska strömmar, begynt flöda. — Preussiska Landtvärnets uplösning synes hafva varit blott en dikt.

Frankrike. Man börjar göra gissningar angående de föreslagna förändringarne i det constitutionela systemet. Man säger, at det är fråga om et tillägg til Chartan; at vallagen helt och hållet skall ändras, at man skall förordna 2:ne Classer af valmän, den ena Classen bestående af sådana som äga 200 francs inkomst, och den andra med 600 francs. Beggedera skulle välja directe. De Deputerades antal skulle fördubblas: åltern för behörighet nedsättas til 30 år. Kammaren skulle, i stället at hvarje år förnyas til en femtedel, hvart femte år förnyas helt och hållet. Kamrarna skulle efter detta nya system erhålla propositions-rätten; sessionerne i Pairernes Kammarer vara offentliga såsom i de Deputerades. Slutligen skulle lagstif-

tande magtens 3 delar sammantagne kallas Franska parlamentet.

Herr Pasquier och Decazes hafva försökt öfvertala Hertigen af Rovigo at resa sin väg; han har emedlertid icke låtit beveka sig dertil, och blef d. 27 Dec. enhälligt frikänd af Krigs-Rätten. — Pluraliteten i de Deputerades Kammarer är helt och hållet på Ministrarnas sida, och de liberalas inflytande minskas i Paris. Folket frågar icke stort efter hvad som föregår i Kamrarna. — Det påstås at de Deputerade skola erhålla et årligt arfode af 10,000 Fr. hvardera. Öfver denna tankan rodna de Liberale. — Ryktet förnyas at hela Kgl. Gardet skall sammandragas omkring Paris, oaktadt de Ministeriela Tidningarnes bemödanden at vederlägga sådant.

Herr Decazes och Pasquier hafva öppet förklarat en ändring i Vallagen vara nödvändig; och de liberala Tidningarna göra häftiga utfall.

Nederland den 28 Dec. Endast 4 af Lagförslagen hafva blifvit förkastade af de Deputerade, men det 5:te, om creerande af 24 millioner til betäckande af de återstående skulderna och det löpande årets utgifter, antogs med 54 röster mot 44 I anledning af de fyra förslagens förkastande, och på det allmänna ärendernas gång för år 1820 ej måtte stadna, har en Kongl proposition blifvit gjord om bibehållandet i 8 månader af nu gällande Finance-lagar. Man förmodar at den blir antagen. — I Amsterdam har man med nöje förspört de skeddä afslagen, emedan man var Finance-Ministern och hans mesurer föga bevågen.

Södra America. Pernambuco bloqueras af Insurgentkapare. — En Kongl. Fregatt har utlupit emot dem.

Rättelse:

I N:o 3, sid. 21. 2:dra spalten, 21:sta raden står: som *hemfrid och rån*; las om *hemfrid och rån*.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURIER.

Måndagen den 17 Januari.

Sine ira, studio et metu.

RIKS RÄTTEN:

Et förslag, bedömdt af Svenska Lagstiftare vid sista Riksdag.

Detta förslag, innefattadt i nedanstående Memorial, har med vederbörligt tilstånd blifvit oss meddeladt, jemte Constitutions-Utskottets yttrande deröfver. Beggedera synas oss förtjena allmän granskning; och vi vilja bifoga några noter, innehållande våra tankar deröfver. Vår önskan är, at sjelfva saken vinner det deltagande, som den tyckes förtjena. Vi skola, i detta såsom i andra ämnen, gerne emottaga och meddela de meningar och skiljagtiga förslag, som en allmänare upmärksamhet på frågan kan framkalla.

Vördsamt Memorial!

At Konungens Rådgifvare äro underkastade ansvarighet för sin embetsförvaltning, är et villkor för friheten. Det är mindre lätt afgjordt, om för Konungens Högsta Domstol någon annan ansvarighet är nödig eller lämplig än den, som äger rum inför Rikets Ständers Opinionsnämnd.

Om Konungens grannlagenhet i val och allmänna upmärksamheten på embetsförvaltning, då denna upmärksamhet äger et så kraftigt medel at göra sig gällande, som Opinionsnämnden, ej förmå at försäkra Fäderneslandet om en Högsta

Domstol, värdig at utöfva den högsta möjliga domaremagt; då synes det, som skulle alla försök, at genom anklagelse och bestraffning förbättra denna Domstol, blifva långt mindre tillförlitliga. Den är redan den naturliga platsen för de värdigaste lagfarne i fäderneslandet; och hvar skola väl Ledamöter tagas til en värdig Domstol öfver deras embetsåtgärder?

Allt detta må vara — säkert har det icke undfallit Lagstiftarens upmärksamhet. Men grundlagens stora bestämmelse är, at så uprätthålla Konungens och Folkets magt, at den ena ej må någonsin förnärma den andra. Konungens Högste Domstol måste stå i beroende af Folkets opinion, för at göra den upmärksam på sina pligter, ej blott angelägen om ostrafflighet inför lagen. Härigenom får Folket på Högsta Domstolen et inflytande, som icke skulle motvägas af något från Konungens sida, utan medlöra en möjlighet at göra Högsta Domstolen beroende af Folket, så at Konungens Embetsmän eller män af Hofpartiet bland Ständerne komme i fara, at genom anklagelser olagligen behandlas, om icke en bestämd ansvarighet ägde rum, som kunde, äfven på Konungens befallning, i behörig ordning göras gällande.

När nu Högsta Domstolen ej kau fritagas från ansvarighet efter åtal af Konungens Justitiæ-Canceler; så måste, för jemnvigtens skull, Ständernes Justitiæ-

Ombudsman äga enahanda rättighet til åtal.

En Domstol måste således finnas, som äger at dömma öfver Högsta Domstolens Ledamöters utöfning af sina Embeten; och ingenting är naturligare, än at låta densamma äga domsrätten äfven öfver Konungens Rådgifvare för deras embetsförvaltning. Disse äga dessutom emot Högsta Domstolen två verkliga skäl til jäf: det ena, at Konungen Sjelf der är Ledamot, och det andra, at Rikets Ständer genom sitt Constitutions-Utskott förordna anklagelsen emot Konungens Rådgifvare, hvaröfver följagtligen bör dömmas af en Domstol, hvilken ej står i något sådant beroende af Ständerne, som för Högsta Domstolen äger rum genom Opinionsnämnden.

Det är derföre, som en Riks-Rätt finnes stadgad i våra grundlagar. Men sjelfva dess möjlighet var en djerf tanke. En magt i Staten, lika ansvarsfri som Konungens och Ständernes, och någon gång tiläfventyrs föga mindre vigtig, beroende af samvete och lagar, men erkännande öfver sig ingen jordisk Lagskipare, och ingen motvigt, som dock finnes för Konung och Ständer — en sådan magt är det man måste föreställa sig, när man nämner en Riks-Rätt. Och när man skapar den, måste man vara omtänkt at gifva den en sammansättning och beståndsdelar, mäktiga at stå med oveld och sjelfständighet emellan et helt, möjligtvis upbragt och då ej alltid fogligt, folks utspråk å ena, och en möjligtvis svag Regents Ministrars alltid fruktansvärda magt å andra sidan. Ej mindre vigtig är domsrätten öfver Konungens Högsta Domstol, om det olyckligtvis någonsin skulle hända, at af dess Ledamöter i Embetet begås brott, som förtjena beifran. Riks-Rätten, med et ord, är slutstenen i Svenska Statsförfatningens byggnad. Låt hvalfvet nå-

gon gång komma at tryckas af en tyngd; och man skall erfara, om det är likgiltigt, antingen denna sten är af fast ämne och väl infogad, eller icke.

De, som upförde byggnaden, hafva icke fulländat denna del af sitt verk, ehuru man af visheten i hela anläggningen måste sluta, at de icke misskänt behöfvat deraf. Det tilhör då deras efterkommande at fullända; och skyndsamhet är af nöden.

I Riks-Rätten, antingen Högsta Domstolens Ledamöter eller Konungens Rådgifvare taltas, sitta Presidenterne i alla Rikets Collegier och två Militärpersoner, alla innehafvare af förtroende-embeten, och således icke i den belägenhet, hvori sjelfständige domare alltid böra besinna sig.

Träffar åtalet Konungens Högsta Domstol; då räknar man i Riks-Rätten ännu fyra Ledamöter i enahanda förhållande, nemligen de fyra Stats-Råden; och der finnas då ej mer än tre Ledamöter, som äro skyldige at vara lagarne män, nemligen Presidenten i Svea Hof-Rätt och begge Hofrätts-Råden. Bland de öfriga kan ej, annorlunda än tillfälligtvis, finnas någon, som äger juridiska kunskaper, då likväl hela antalet stiger omkring tjuge personer. Om nu alle de lagarne hindras af laga förfall eller jäf; så är Rätten *ändock domför, när tolf deruti sitta.* Högsta Domstolens Ledamöter mangrant, titalade må hända för sina beslut i de klyftigaste lagfrågor, skulle således kunna komma at stå til rätta inför Domare, som allesammans vore obevandrade i deras yrke. Det måste väl tvertom vara afgjort, at en väsentlig egenskap hos en Domare öfver Konungens Högsta Domstol är at vara lagkunnig, och at denna egenskap således, om möjligt vore, icke borde saknas hos någon bland Riks-Rättens Ledamöter. När flere skola gemensamt besluta, är det oftast bättre at haf-

va en Ledamot mindre, än hafva en mindre skicklig.

Vid åtal emot Konungens Rådgifvare finnas uti Riks-Rätten fyra förtroende-män mindre, nemligen Stats-Råden, hvilkas ställen intagas af fyra Justitiæ-Råd, utan at likväl sjelfständigheten är ökad, enär Justitiæ-Råden, såsom nämndt är, stå i et förhållande til Rikets Ständer, som just hindrar Konungens Högsta Domstol at kunna ntgöra Riks-Rätt. I skicklighet är väl mycket vunnet genom förökande af de lagfarnas antal; men det hinner ändock icke til hälften af Ledamöternas fulla antal. Riks-Rätten är således ej heller för detta fall så organiserad, som den borde vara.

At få den svarande emot sin bestämelse, synes mig icke hafva någon oöfvinnelig svårighet och jag har dertil sökt uttänka et förslag, som jag härmedelst värdsammast vill öfverlemnna til Höglofl. Utskottets pröfning.

De fel i den nu varande Riks-Rättens samnansättning, som jag här anmärkt, ligga ej deruti, at alla dess Ledamöter äro tillsatte af Konungen. Endast vissa villkor stadgades, som inskränkte Konungens val til sjelfständiga personer, dem Han ej vidare kunde skilja från deras befattning; så skulle jag tro det hufvudsakliga i den nödiga förbättringen vara vunnet, ehvad Riks-Rättens Ledamöters embeten blefve förenade med vissa andra embeten, eller at särskilda personer updragna, desse måtte då äga eller icke äga andra beställningar i staten.

Det gifves likväl en naturligare utväg, hvarigenom Riks-Rättens bestämelse uttryckes i sättet at formera den, och förtroendet för densamma underhålles af denna åskådliga ändamålsenlighet; en fördel, som säkert må räknas bland de vigtigaste i all politisk och borgerlig stiftelse. Fråga är om en Domstol emellan

Konungens Ministrar och Folkets ombud. Konung och Ständer böra då gemensamt välja denna Domstol. Om antalet af Ledamöter anses böra vara 18, så föreslås af Ständerne et tredubbelt eller minst dubbelt så stort antal hos Konungen, som deraf utnämner dem Han i nåder behagar; och på samma sätt utses et lika antal suppleanter, hvilka vid hvarje Riksdags slut böra vara fulltalige och i stadgad ordning efterträda afgående Ledamöter, så at ej mer än första gången någon Ledamot annorlunda tillsättes, än at fullmagt utfärdas til den i ordning varande suppleanten. Ledamots och Suppleants-embeten hindra ej från innehavande af andra tjänster i staten, dem undantagna, som jag framdeles kommer at nämna. Fullmagterne utfärdas af Konungen. Embetet åtföljes icke af någon lön eller inkomst. Ingen Ledamot, boende på hvad ort i Riket som helst, njuter någon ersättning för kostnaden til inställelse och beivrande af sammankomsterna, hvilka alltid hållas på stora Ridarhus-salen för öppna dörrar.

Med et sådant valsätt, behöfva icke alltför många värdige medborgare utslutas från valbarhet. Det finnes olyckligtvis sällan öfverflödigt tilgång på tjenliga föremål för et sådant val, och det är nödigt, at de, som finnas, få begagnas. Det är ej mindre nödigt, at en ära, som bör blifva den högsta i samhället, blir en upmuntran til medborgerlig dygd för så många täflare, som möjligt är.

Om förmögenhet eller stånd bör alldeles ingen fråga blifva; och en föreskrift om ålder vore öfverflödigt. Det är endast från redan innehavande beställningar i staten, som hinder för valbarhet kunna upkomma; och fråga är då om Högsta Domstolens Ledamöter. Villkoret för deras antagande skulle vara, at de, som antoges, från den stunden uphörde

at stå under Opinions-Nämnden, för at sålunda undandragas allt beroende af Ständerna. At Ständerne skulle kunna på detta sätt fritaga dem från kommande Ständers utvoteringsrätt, synes likväl ganska betänkligt. I händelse af åtal mot Högsta Domstolen vore de dessutom nästan alltid jäfvige, såsom de der öfver varit de i fråga kommande domsluten; och i alla fall skulle blott et ganska inskränkt antal kunna komma i fråga, då åtminstone pluraliteten af Högsta Domstolen borde kvarblifva under Opinions-Nämndens votering. Min villrådighet måste derföre uphöra och den öfvertygelsen råda, at Högsta Domstolens Ledamöter, således de mest uplyste och värdigaste bland Rikets Domare, böra från Riks-Rätten uteslutas.

Mot styrande Magtens natur är det åter stridande, at någonsin afstå Konungens rätt til ombytande af sina förtroende-Embetens innehafvare; och dessa kunna således ej heller blifva valbare til Riks-Rätten, emedan deras plats der ej medgifver et dylikt beroende af Konungen.

Dessa inskränkningar anser jag också vara tillräckliga. Det behöfver icke nämnas, at de personer äro undantagne, som genom brott eller föraktlig vandel gjort sig ovärdiga et så ärofult förtroende. De kunna aldrig komma i fråga; och det behöfves ej at genom lagen utesluta andra än dem, hvilkas dygder och förtjenster skulle kunna föranleda afvikelse från lagens afsigter.

Lagkunnige böra, som sagdt är, Ledamöter i Riks-Rätten vara. Men det föreslagna valsättet gör äfven en föreskrift härom öfverflödig. Til största delen måste väl valen falla på Sveriges lagfarna män, hvilka denna äro böra vara et tältingsämne, icke et privilegium. Men om fäderneslandet äger (eller vid en högre grad af odling kommer at äga) män, som,

utan at hafva undergått juridiska lärdomsprof eller varit i embeten nyttjade, äro bildade tänkare, grundligen underrättade om våra lagar, och i synnerhet om vår Statsförfattning, redlige och allmänt aktade medborgare, och om desse blifva uphöjde til Ledamöter i Riks Rätten; så bör väl billigtvis ingen behörighet dem fränkännas. Det villkor om lagfarenhet, som vore nödigt, i fall ombytet skulle, såsom nu, förenas med vissa andra statens embeten, vore här ej blott öfverflödigt, men olämpligt. Konungs och Ständers gemensamma förtroende må således, äfven i detta afseende, göra tillfyllest at uphöja til behörighet. — At den, som genom laga dom förlorar embete, eller för brott undergår nesligt straff, också förlorar sin plats i Riks-Rätten, säger sig sjelft.

Riks-Rätten måste vara oberoende ej mindre af Konungens än Folkets magt. Men om den, utan at göras beroende, kan sättas i en stadigvarande förbindelse til beggadera och i lika behof af begges gunst och aktning; så blir detta utan tvifvel en ny fullkomlighet. Til befrämjande häraf har jag trott det vara tjenligt, at vid hvarje Riksdag fem de äldste Ledamöterna afgå, men kunna vid samma Riksdag åter insättas til suppleanter genom Ständernas förslag och Konungens utnämning, i fall de dertil anses förtjente.

Ingen Ledamot eller suppleant må kunna begära sitt afsked, medan et under hans handläggning anhängigt mål ännu är hos Riks Rätten oafslutadt.

I stadgad ordning böra suppleanterne efterträda afgående Ledamöter; och denna ordning bör vara den, i hvilken suppleanterne blifvit valde, nemligen i anseende til tiden för dem, som ej äro utsedde vid en och samma Riksdag, och för samtliga i anseende til rösternas antal, hvilka hos Ständerna bestämt försla-

get. Efter denna ordning bör inskrifning ske i suppleantlistan, och til den främste på listan är det alltid, som Konungen utfärdar fullmagt i en afgången Ledamots ställe.

I Riks-Rätten föres ordet af den bland närvarande Ledamöter, som är främst i ordningen, i anseende til tiden och antalet af röster hos Rikets Ständer vid det tillfälle, då han utnämndes. Ingen Ledamot får, utan behörigen styrkt laga förfall, undandraga sig från tjenstgöring, vid embetets förlust; derom Riks Rätten äger dömma. Äro så många Ledamöter hindrade af laga förfall eller jäf, at ej tolf tilstädes komma; då böra så många af de första suppleanterne tilkallas och biträda, at Domstolen utgöres af tolf, som bör vara minsta domföra antalet.

Hvilken Ledamot som derom anmodas af Justitiæ-Canceleren eller Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, bör äga at utsätta dag til Riks-Rättens sammanträde, låta afgå kallelser til samtliga Ledamöterna och i Riks-Rättens namn utfärda stämning å den, mot hvilken åtal skall anställas. Vägrar Ledamot sådan Embetsåtgärd, äge åklagaren at anlita annan Ledamot; och Riks-Rätten dömmen den vägrande förlustig embetet. Til den Ledamot, som kallelsen utfärdad, böra de Ledamöter, som hindras af förfall, rapporter derom genast aflemna, och tillika anmäla, om de veta jäf emot sig vara, som de kunna inför Riks-Rätten så styrka, at deras inställelse ej tarivas. Finnes då, at antalet ej blir domfört; så bör den kallande ofördrojligen låta kallelser til nödiga suppleanter afgå, så at uppehåll må undvikas.

Under embetsutöfningen samt på resan til och ifrån Rikstinget njuta Rättens Ledamöter enahanda fred och säkerhet, som Riksdagsmän tilkommer.

Detta förslag kan gillas eller förkastas; men må åtminstone dess syftning ej misskännas! Om jag deri skulle vinna anhängare, som ägde eller ville sprida den inbillningen, at jag i en ny Riks-Rätts organisation sökte ny styrka för någon magt i staten framför den andra eller på dess bekostnad; aldrig kunde en fiende vara mer skiljagtig från mitt tänkesätt, än sådana anhängare skulle vara. Också hoppas jag det vara för granskaren tydligt, at jag allvarligt sökt, hvad jag bort, hvad jag i allt, så långt af min ringa förmåga och verkningskrets kan bero, bör och skall söka, tilväxande styrka för *begge* de magter, hvilkas jemnvigt och orubblighet försäkra mitt fäderneslands frihet, som alltid lutar i det ögonblick, denna jemnvigt lutar. Begge magterna kunna växa, och det til en icke förutsedd höjd, endast de aldrig försöka at växa på hvarannans bekostnad. Hvilkendera som inkräktar på den andra, vidgar ej sitt eget område; den undergräver sitt eget bestånd. Med andra ord: den tager från sig sjelf med ena handen, hvad den ger sig med den andra; den tager från sin ena hälft, hvad som der ägde lif och rörelse, för at inympa det på den andra, der det utgör et främmande och dödt ämne, som verkar förruttelse och förstöring. Liknelsen behöfver ej fortsättas. Följderna stå skrifna i folkslagens häfder, alltid stämplade med samma öfverskrift: *missledda begrepp om frihet och magt.*

A. DANIELSSON.

BLANDADE ÄMNER.

Allvarligt ord i sinom tid.

Det händer mången god sak at förderivas just af sina ifrigaste och högljud-

daste anhängare. Man drömmer nu endast om faror för Europas frihet och yttranderätt, derföre at några vanmäktiga försök til deras kufvande blifvit gjorda, vanmäktiga, ty all magt, som vill göra sig oberoende af tiden och allmänna tänkesättet, är vanmagt. De visserligen välmenande frihets kämparne skrika och upmana til förbund, til planer, til parti emot förtrycket; och de veta icke, at det just är detta melankoliska, ängsliga skri, denna böjelse för ordnar, för proselytmakeri, för verksamhet i det fördolda, som frambragt, hvad de nu illänas at bekämpa. Sanning och rätt älska ljuset, och deras sak kan icke drifvas annorlunda än med öppen och fri panna. Så snart deras försvarare gripa til våldets vapen och kläda sig i mörkrets drägt, så ställa de sig blott på samma punkt, som våldet och mörkret, och kunna ej legitimera sig för hvad de påstå sig vara. Sands och Lönings dolkar vanärade den goda saken och rättfärdigade hvad som skett. Hade frihetens vänner i Tyskland icke fallit på detta olyckliga melankoliska misstroendet, detta mörka ordens-svärmeri, utan i dess ställe med ädel frimodighet stridt för sin sak, så existerade icke nu ämnet för dessa ängsliga härskri, dessa upmaningar til förbund emot våldet, hvilka begynt höras äfven hos oss.

Med sant mod och en blick, som icke skyr den starkaste dag, bör hvar och en i sin stad arbeta för rättvisa och sanning, obekymrad, hvem han har med sig eller emot sig. Äger han verklig kallelse som en sanningens apostel, så behöfver han icke andra bundsförvandter än henne; och har han henne til bundsförvandt och ändock misströstar, så förstår han icke sin kallelse. Han blifver då en sanningens Landtvärn som blott förstår ropa alarm, i stället för en dess kämpe, som, af sann innerlig känsla och

med fröjdefullt mod, förer dess baner och består i dess väldiga strider. Första pligten är at försvara sanning, rätt och frihet med försakelser, ja med sitt blod, om det fordras; den andra, at aldrig misströsta om segren.

Och det bör ej eller någon göra. Likaså öfvertygade, som vi äro, at icke ett hår faller af vårt hufvud utan ändamål i det stora helas Plan; lika öfvertygade äro vi också, at om censurer inrättades i hvar by, om bål byggdes i hvarje gatuhörn, för at bränna all fri tanke med dess yttare; så skall detta just påskynda dess spridande; om nio och niotio hufvuden falla för våldets och mörkrets redskap, så reser sig det hundra endast så mycket friare. Vill man bedömma Europas nuvarande läge och spå om dess tilkommande, så bör man känna tidsandan och bildningen, se på folkens uplysning och yttrade vilja, och icke bekymra sig om några ephemera, mot denna anda och bildning stridande författningar. Man bör våga veta, at den som vill dämna en väldig ström med sandkorn, han lemnar blott sitt namn til en lek för efterverldens löje.

Nej! Hvar och en är ställd på sin plats. Må han verka der, allt hvad han förmår, och icke ängsligt se sig om efter bundsförvandter. Med sanning och ljus på sin sida, är en man starkare än miljoner utan dem. Den som med den ingenting kan uträtta, han försöker förgäfvast, om det ock lyckades honom at stifta af hela verlden en orden, et förbund. Det stora, aldrig stiftade och alltid existerande, heliga förbundet mellan *folken*, ansvarar oss för den goda sakens framgång. Endast det, som är af våld stiftadt, kan af våld förstöras. Mot det eviga och heliga öfvar mörkret förgäfvast sina krafter.

Men åter, lika oförnuftig som ängslan och ordensraseriet för en god sak

är, lika skadligt för henne är äfven detta förnedrande af det allvarsamma och stora, dessa vattenskott, som fästa sig och frodas på det ädla nitets stam, som framlockas af hvarje märkvärdig och stor händelse, likasom svamparne af en varm höstdag. Då menskligheten ryser och lagarne kräfva exemplarisk rättvisa äfven mot den mäktigaste; då det lyckats at ändteligen väcka upmärksamheten och deltagandet för det stora och rätta i en sak; då komma efterskördens hjeltar och samla smutsen på valplatsen, för at bereda sig och slöddret en vederqvickande rätt; då kringflyga visor, och begravnings-psalmer, och framkastade vinkar om dissectioner m. m. Detta kallas at skjuta från et bakhåll, der man är sjelf i säkerhet. Den känsla, som drifver til sådant, är alldeles den samma, som drifver til fiendskap mot ljus och rätt, då tillfälle *dertil* yppas: begäret at öfverfalla den värnlöse.

INRIKES UNDERRÄTTELSE.

I anledning af Ständernas underd. hemställan, och efter vederbörandes hörande genom Landshöfdingarne, har Kongl. Maj:t den 15 sisl. Dec. utlärdat en ny Beklädnads-Förordning för Indelta Infanteriet. Af Statsmedlen består årligen ifrån och med år 1819 en sjettedel af det värde, hvar-til, efter Riks-Markegång, en mundering upgår; hvaremot den, för klädernas slitning under Regements-möten, hitills i penningar utgående ersättning kommer at uphöra. Då manskapet commenderas til Militär-tjenstgöring utom Regementets stånd på längre tid än en månad, betalar Kronan slitningspenningar, som tillställas Regementernes Beklädnads-Directioner. Desse utgöras af Landshöfdingen i orten, Regementets Chef, Regements-Quartiermästaren, en Capiten och zine af Landshöfdingen tilkallade Rotehållare. Likaså komma de Rotehållare, hvilka sådant sig åtagit, at årligen erlagga en sjettedel af en beklädnads värde; de Rotehållare deremot, som önskat at vid ordalydelsen i Knekte-Contracten förblifva, skola, efter förhållandet af myntvärdet den tid Contrac-

ten uprättades, på det sätt utgöra de uti dem bestämda penninge-afgifter, at samma afgifter förvandlas i spannmål efter den tidens pris, hvilken erlägges antingen in natura eller i penningar efter Länets Markegång. I de fall, der Knekte-Contracten föreskrifva persedlar, skola desse betalas i penningar efter Läns Markegångspris. Directionerne, som i fredstid besörja beklädnaden, böra helst verkställa uphandlingarne af inhemska tilverkningar. Förvaltningen af medlen redovisas in för Krigs Collegium, och Rotehållarne äga at, genom ombud vid General-Mönstringar, granska räkningarne.

Under den 31 sisl. Aug. har Kongl. Maj:t utfärdat nådigt Reglemente för Allmänna Arbets-Inrättningen i Wadstena; och som samma Reglemente ej lär komma at tryckas, meddelas här det hufvudsakligaste deraf: Inrättningens ändamål är at personer, hvilkas frihet, til allmänna ordningens bevarande, måste inskränkas, skola til ordentlighet och arbete vänjas för at åter kunna på fri fot sättas. — Styrelsen öfver Inrättningen tilhör Landshöfdingen i Linköping, hvilken äger at förordna om alla dervid verkställande arbeten, samt besörja inrättningens hela hushållning, m. m. Öfver arbetsdriften och ordningen bland folket skall närmaste tillsyn tilkomma en Commendant på stället. — Inrättningen får sin egen Kamrerare, Prest och Läkare. Nödig Militär-bevakning med befäl förlägges å stället. Öfver arbeten, som vid Inrättningen förrättas, insänder Landshöfdingen hvar tredje månad berättelse til Krigs-Collegium, som i den delen äger högsta inseeendet. Arbetet består i Sko-arbeten och strumpstickning för Arméns behof samt til afsalu, allt slags spanad samt väfnad af buldan och segelduk, tilredning af tågvirke, Smides-, Snickare- och Skräddare-arbeten, m. m., och komma nödige Handverkare för undervisnings meddelande at antagas. Alla arbeten skola i allmänhet ställas på beting eller beräknas i stycketal, samt värde-taxa derå utsättas; och kunna enskilte, för betalning enligt taxan, vid Inrättningen för sin räkning låta arbeta. — Taxan fastställes af Landshöfdingen och lämpas så, at den flitige kan, utöfver kostnaden af sitt underhåll, få en skälig behållning. Kamreraren skall med hvarje arbetskarl hålla räkning, hvarå motbok karlen tillställes. Allt tiggeri är arbetsmanskapet förbudet. Gåfvor til Inrättningen äger Landshöfdingen använda såsom upmuntran för de ordentligaste och flitigaste. — Noggrann förteckning

på förrådet af oförsälda tilverkningar, med prisen derå, skall för hvar och en vara tillgänglig.

Manskapet indelas i Compagnier, hvaradera om 100 man med bland manskapet utsedde Corporaler, hvartil de af Commendanten utnämnas, som visa mesta ordning och flit. Commendanten äger at för mindre fel och förbrytelse samt försök at rymma utdela extra-judiciela bestraffningar, som bestå i måttlig husaga, förknappning i vanliga spisordningen etc. Rådstugu Rätten i Wadstena är Domstol i afseende på de föröfvade brott. Commendanten skall öfver hvarje arbetskarl hålla en behörig rulla, som uptager allt hvad personen rör, hans upförande etc.; och böra vid hvarje halft års slut 2:ne renskrifne exemplar af Rullan tillställas det ena Justitiæ-Cansleren och det andra Justitiæ-Ombudsmannen. — Efter hvarje års slut skall Landshödingen til Kongl. Maj:t i underd. inkomma med en sammandragen öfversigt af Inrättningens tillstånd i alla delar. — Vid af Lendshödingen minst 4 gånger om året verkställande mönstringar, äger Landsh. nämna de arbetskarlar, som för flit och ordentlighet sig utmärkt, och hvilka Commendanten äger meddela rättighet at arbeta hos enskilde, eller från Inrättningen utgå för at höra sig om efter tjänst eller näringsfång, på sätt som närmare stadgadt är i en förättning rörande allmän Författning, som jemväl bestämmer huru och i hvilka fall arbetskarl må alldeles lösas.

Tiden skall visa resultaterna af denna välgörande anstalt. Kanske skola äfven vi en dag få se fångelser bragta til deras bestämelse, förbättring, i stället at de hittills varit endast plantskolor för brott, näring för fysiskt och moraliskt förderf.

Stockholm. Spådomarne om en mild vinter hafva icke blifvit uppfyllda. Sällan hafva vi haft en ihärdigare och strängare köld, kanske aldrig en större snömassa än nu. Sådant förspörjes från alla Landsorter. Kölden i norra orterna har varit häftig. Bref från Calix förmåla, at den 31 Dec., kölden der stigit til 45 grader.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Tyskland. Konungen af Preussen har utnämnt en Ministerial Commission såsom andre Instans för

Special-Undersöknings-Commission öfver hemliga politiska förbund Furst Hardenberg är en af medlemmarne. — Det telas om en ny organisation af militär väsendet i Preussen. — Man vet med visshet at ännu hittills ingen, anklagad för Statsförbrytelser eller demagogiska planer, befinner sig på Citadellet i Mainz. — Nästan alla södra Tysklands floder hafva öfverstigit sina bräddar; Rhen har ej sedan 1801 varit så hög; de genom öfversvämningarne förorsakade skador skola vara ganska betydliga. — Schelling är högst farligt insjuknad.

Spanien. Konungen har updragit sitt Castilianska Råd utarbetningen af en ny brottmåls lag, der förbrytelserne nogare åtskiljdes och straffen närmare lämpades efter dem. — Drottningen fortfar i sina bemödanden at utverka mildring i de landsförvistes öde.

Frankrike. Man berättar at Hr Lainé (i egenkap af Stats-Minister) skall i stället för Herr de Serre hos de Deputerade föredraga om förändringarne i Vallagen. — Enligt Bref från Södra Frankrike skola de sista händelserna i Paris der väckt en stark sinnesspänning hos partierna, hvilken likväl ännu icke medfört några obehagliga utträden. De Deputerades Kammare har antagit det provisoriska Finance Utkastet. Finance-Ministern var til helsen återställd. — Det Lagförslag som först skulle förhafvas, komme at angå garantierna för den personliga friheten.

Neapel. Konungen har anslagit betydliga summor för at fullborda vägarbeten på Sicilien.

England. Tidnings Stämpel-Billen, äfvensom Libell-Billen erhöles den 30 Dec. Kongl. Sanction. I början af år 1819 besteg sig Englands och Irlands samtelige skulder til 1,081½ millioner P. Sterl., och de årliga räntorna utgjorde öfver 45 millioner.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 Rdr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURIER.

Thorsdagen den 20 Januari.

Sine ira, studio et metu.

RIKSRÄTTEN:

Et förslag, bedömdt af Svenska Lagstiftare vid sista Riksdag.

(Forts. från föregående N:r).

Utdrag af Constitutions-Utskottets Protocoll vid Urtima Riksdagen i Stockholm den 28 Maj 1818.

S. D. **F**öredrogs å nyo Riksdagsmannen Anders Danielssons Memorial angående en förändrad organisation af Riksrätten; hvarvid bemälte Riksdagsman upläste och ingaf et så lydande förslag til redaction af 102 §. Regerings-Formen.

»Denna Domstol, som Riks-Rätt kallas, skall bestå af 18 Ledamöter, hvilka sålunda tillsättas, at Rikets Ständer föreslå 36, bland hvilka Konungen utnämmer det stadgade antalet. På samma sätt utses et lika antal Suppleanter, hvilka vid hvarje Riksdags slut böra vara fulltalige och i stadgad ordning efterträda afgående Ledamöter, så at ej mer än första gången någon Ledamot annorlunda tillsättes, än at fullmagt utfärdas til den i ordning varande suppleanten. Högsta Domstolens Ledamöter, jemte de Embetsmän, som innehafva förtroende-embeten, kunna ej blifva Ledamöter i Riks-Rätten. Fullmagterna på Ledamots- och Suppleants-embeten utfärdas af Konungen, men åtföljas icke af någon lön eller inkomst.

Ingen Ledamot, boende på hvad ort i Riket som helst, njuter någon ersättning för kostnaden til inställelse och beivstande af sammankomsterne, hvilka alltid hållas på stora Riddarhus-Salen för öppna dörrar. Vid hvarje Riksdag komma Fem de äldste Ledamöterne i Riks-Rätten at afgå, men kunna vid samma Riksdag åter insättas til Suppleanter genom Ständernes förslag och Konungens utnämning, i fall de dertil anses förtjente. Ingen Ledamot eller Suppleant må kunna begära sitt afsked, medan et under hans handläggning anhängigt mål ännu är hos Riks-Rätten oafslutadt. I den ordning, hvari Suppleanterne blifvit valde, nemligen i anseende til tiden för dem, som ej äro utsedde vid samma Riksdag och för samtliga i anseende til rösternas antal, hvilka hos Ständerna bestämt förslaget, skola Suppleanterne efterträda afgående Ledamöter och följagtligen i samma ordning inskrivas i Suppleant-listan, så at den främste på denna lista alltid blifver den, til hvilken Konungen utfärdar fullmagt i en afgående Ledamots ställe.

I Riks-Rätten föres ordet af den bland närvarande Ledamöter, som är främst i ordningen i anseende til tiden och antalet af röster hos Rikets Ständer vid det tilfalle, då han utnämndes. Ingen Ledamot får, utan behörigen styrkt laga förfall eller jäf, undandraga sig från tjenstgöring, vid Embetets förlust; derom Riks-

Rätten äger dömma. Äro så många Ledamöter hindrade af förfall eller jäf, at ej 12 tilstådes komma; då skola så många af de första Suppleanterne tilkallas och biträda, at Domstolen utgöres af 12, som är minsta domföra antalet. Hvilken Ledamot, som derom anmodas af Justitiæ-Canceleren eller Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, äger at utsätta dag til Riks-Rättens sammanträde, låta afgå kallelse til samtelige Ledamöterna och i Riks-Rättens namn utfärda stämning å den, mot hvilken åtal skall anställas. Vägrar Ledamot sådan Embetsåtgärd, äge åklagaren at anlita annan Ledamot, och Riks-Rätten dömmar den vägrande förlustig Embetet. Til den, som kallelsen utfärdad, böra de Ledamöter, som hindras af förfall, rapporter derom genast aflemna, så ock de som veta jäf mot sig vara, dem de inför Riks-Rätten kunna så styrka, at deras inställelse ej tarivas, derom anmälan göra. Finnes då at antalet ej blir domfört, låte den kallande ofördröjligen til nödiga suppleanter kallelser afgå, så at uppehåll må undvikas. Under Embetsutöfningen samt på resan til och ifrån Rikstinget njuta Rättens Ledamöter enahan-

da frid och säkerhet, som Riksdagsmän tilkommer.«

Under discussionen af ämnet yttrade sig nedannämnde Herrar Ledamöter hufvudsakligen som följer:

Hr Presidenten Friherre Ehrenheim: Om det skulle tillåtas at til Ledamöter af Riks-Rätten invälja personer, utan åtskillnad, från alla landsändar, komme troligen ingen sådan at infinna sig från de aflägsnare orterna 1).

Herr Professoren Doctor Munck af Rosensköld: Då jag önskar at förslaget måtte omredigeras, finner jag likväl principen riktig och antaglig 2).

Hr Contracs-Prosten Professor Thyselius: Enligt den i Grundlagen antydda princip, bör Riks-Rätten bestå af pröfvade och skicklige Embetsmän, som äro underkastade ansvarighet både inför Konungen och allmänheten. Emot denna princip är Riksdagsmannen Anders Danielssons förslag rakt stridande, och skulle dessutom medföra den orättvisa at Rikens Ständer, hvilka genom sin Justitiæ-Ombudsman inför Riks-Rätten anklaga,

1) Vi förutse, at om Herr Friherren värdigades svara oss, hans förklaring skulle komma at bestå deri, at ingen vill resa utan arfode.

Är det möjligt at tänka så om urvalet af en hel nation, vare hvilken som helst? Och i Sverige kan en svensk Riddersman så yttra sig! En man, som sjelf icke sparat kostnaden at från en aflägsen landsända infinna sig vid Riksdagar och der förblifva utan allt arfode mångdubbelt längre tid, än en Riks Rätt kan komma at räcka? Sexhundrade svenska ädlingar och derutöfver hafva med honom hvarje gång gjort detsamma och stå färdige dertil, hvarje gång Ständerne församlas. Och ibland dessa 600 skulle icke finnas 36 nog oegennyttige, at kunna af Ständerne påräknas, såsom villige at utan arfvoden åtaga sig det ärotullaste Domarevärf, samhället kunde updraga! — Nej, man må motarbete alla patriotismens yttringar så mycket man vill, undanrödja tilfällen dertil med än så stor sorgfällighet; derhän skall man dock aldrig komma, at det högsta medborgerliga anseende ej mer äger behag för någon, och ingen värderar detta anseende högre än kostnaden af en dessutom alltid angenäm resa til hufvudstaden. Sjelfva den turkiska jernspiran kan, efter et i tolf århundraden oafbrutet envælde, icke hafva hunnit nog förslafva sine slafvar, at ej en dylik ära skulle smickra dem, i fall den kunde dem erbjudas.

2) När man önskar med värma; så kan man ej afhålla sig från verksamhet; och vi tvifla icke, at Hr M. af R. äger förmåga til omredigeringsarbete. Då det emedlertid icke är oss gifvet, at gissa de skäl, hvarpå den värde Ledamoten ogillat den framlagda redactionen; kunna vi om hans yttrande ingenting annat säga, än at vi skulle önska at se dessa skäl.

äfvén skulle betydligt medverka vid valet af Riks-Rättens Ledamöter 3).

Hr Biskopen Friherre Mörner: Der till torde kunna läggas, at desse böra förut hafva varit nyttjade i Domarevärf 4).

Herr Professoren Doctor Wijkman: Jag känner ingen anledning at förändra beståndsdelarne af Riks-Rätten. En sådan omskapning skulle förutsätta en vunnit erfarenhet af den nuvarande organisatio-

nens brister, eller åtminstone en förmodan om corruptibilité eller imposition. Flere bland Ledamöterna äro i sjelfva verket inamovible; andre åter äro, genom deras högre platser i Staten, så mycket mer satte i beroende af allmänna omdömet. Och för öfrigt synes mig detta project närma Riks-Rätten til de förra Riksens Ständers Commissioner 5).

Herr Lagmannen Kjellander: Under

- 3) At förslaget afviker från Grundlagen, och likaledes från den principen, at Riks-Rätten skall bestå endast af Embetsmän, nekas visserligen icke. Hvem som har rätt, Grundlagen eller förslaget, återstår at veta. Men hvarken den ena eller det andra ger någon anledning dertil, at Riks-Rättens Ledamöter skulle vara underkastade ansvarighet inför Konungen eller Allmänheten. Denna orimliga tanka, som skulle föda af sig Riks-Rätt öfver Riks Rätt i oändlighet, stannar således för den värda Ledamotens egen räkning. — Någon orättvisa deri, at parter välja sina Domare, när det sker ömsesidigt, har hittills ej kunnat upträckas af någon rättslärde, och detta har tyvtemot blifvit prisadt såsom en fördel i de mest lagligt styrda samhällen, t. ex. England. Huru kan det då kallas orättvist at ena parten blott genom förslag medverkar til sina Domares utnämmande? Den som är så sträng här i, huru har han kunnat stanna vid bibehållande af en Riks-Rätt, som endast består af Embetsmän, hvilka utnämnas af Konungen efter förslag af samma Stats-Råd, som kan komma at stå under deras dom?
- 4) Denna anmärkning är i förslaget besvarad. Vi skulle vara böjde, at instämma uti den, om vi icke funnit detta svar öfvertygande. Lagfarenheten vinner icke på at vara et privilegium. Anmärkningen träffar den nu varande Riks-Rätten. Men at af Konung och Ständer någon skulle enkom utses til Ledamot, utan at vara skicklig, må aldrig befaras.
- 5) Man läse förslaget. Den värde Ledamoten är en alltför mycket tänkande man, at tro sig hafva vederlagt det. Han känner alltför väl, at hvarje Domare, som ej är inamovibel, i sjelfva verket aldrig är någon Domare, och at, om än pluraliteten vore inamovibel, detta för ingen del gjorde tillfyllest, då domen så ofta berår af en enda röst. Våra Grundlagar hafva heligt bevarat denna första nödvändiga egenskap hos Domaren; och den saknas ej på något ställe förr än i Riks-Rätten. Det måste dock vara af nöden, at älvén denna Rätts Ledamöter äro qualificerade at vara verkliga Domare. Om man nu finner, at icke så är — och det lär ej kunna bestridas — hvarföre skulle man väl dröja med omskapningen, til dess man vunnit erfarenhet af de brister, man redan ser? Skola de blifva lättare at bota, sedan man kommit til »förmodan om corruptibilité eller imposition?» Tyvtemot lydte alltid regeln: *principiis obsta*; och den, som någonsin tänkt på lagstiftning, måste veta, at lagarne göras, för at förekomma det onda. — På vissa »högre platser i statena» — fastän icke på alla, och nästan minst vid Presidents Embeten — är man mycket utsatt för allmänna omdömet, utan at likaväl vara deraf just mera beroende, än på många lägre platser. Men allt detta gör föga til saken. Frågan består deri, om det icke är för hårdt at tvinga en man at döma, då han möjligen ser för sig valet at förlora sin högre plats i staten eller at dömma emot sin öfvertygelse. En sådan möjlighet måste Lagstiftaren besinna, eftersom den verkligen finnes, och ingalunda med vett och vilja blottställa sig för äfventyret deraf, innan han vårdar sig at taga et steg til farans afböjande. Och om han än visste, at hvarken bland nu varande eller i tidens fallbordn blifvande Förtroende män, som i Riks-Rätt kunna komma at deltaga, någon finnes eller någonsin skall finnas, som i detta grymma val ej tvekade at lyda sin pligt; så återstår dock ännu en högst vigtig fråga at besvara: skall Allmänheten, som dömmar efter opinion och sällan efter klar insigt, någonsin sätta förtroende til domar, gifna af sådana domare, de må vara huru rättvisa som helst? Skola icke desse beklagansvärde domare hvarje gång finna sig i den dubbla vådan, at för en frisägelse misskännas och misshandlas af allmänheten, och för en straffdom falla i onåd? — Deremot är det både möjligt och lätt, at bereda

instämmande häruti, får jag ytterligare erinra, at intet behof visat sig af Riks-Rättens förändring och at sjelfva frågan derom skulle innebära et misstroende mot de Embetsmän, som nu, efter Grundlagen, formera denna Domstol 6).

Herr Stads-Majoren vice Talmannen Westin: Jag förenar mig helt och hållet med de tvenne Herrar Ledamöter, som

sist talat. Må det ock vara tidens anda at vända upned på allt; — men der intet fel är begånget kan ingen rättelse yrkas, och jag förstår ej af hvad skäl man tror sig böra vänta mer samvetsgrannhet och hederskänsla hos andra personer, än hos de aktningsvärda män, som nu äro Riks-Rättens Ledamöter 7).

Hr Advocat-Fiskalen Falkman: Icke

folkets förtroende åt en Domstol, som njuter verklig sjelfständighet — och detta är tiläfventyrs det viktigaste af de skäl, som tala för den af Herr W. så omildt bedömda omskapningen.

At den skulle få någon ting, som liknade eller «närmade sig til de förra Rikets Ständers Commissioner», kunna vi icke begripa. — De förra Commissionerna voro verktyg af et rådande parti, som ensamt valde dem, och i hvars sak de dömde utan band af lagar. Så länge hvarje Ledamot gynnade partiet, bibehölls han — ej längre — och kunde således aldrig et ögonblick vara verklig Domare. De voro i samma förhållande til Ständerne, som förtroendemännen nu äro til Konungen — de voro just hvad A. D:son syftat at afskaffa, och ersätta med sjelfständiga Domare, dem ingen afsätter efter behag, och hvilka lika litet behöfva at af folkynan som af höfnasten låta locka eller skräma sig ifrån sin öfverlygelse. De skulle af Ständer föreslås; men kunde ej af dem afsättas — derföre vore de sjelfständige; likasom alla de Embetsmän, Konungen efter behag utnämner, men ej kan efter behag afsätta, äro helt och hållet sjelfständige.

Förslaget röjer ingen obenägenhet at låta Riks-Rättens Ledamöters tillsättande bero af Konungen ensam — »endast (heter det) vissa villkor stadgades, som inskränkte Konungens val til sjelfständiga personer, dem Han ej vidare kunde skilja från deras befattning.» Det vill säga: gerna må Konungen låta sina Rådgifvare dömmas af dem, Han dertil anser skickliga — endast at deras dom sedan må bero af dem sjelfva och aldrig kunna blottställas för inflytande af desse Rådgifvare. — At så tänka, synes oss icke vara at gynna Commissioner eller folkvälde.

När parter i hvad rättegång som helst, få sjelfve för tilfället välja sina domare; kan det billigtvis aldrig komma i fråga, at endera skulle ensam välja; och det är derföre, som lagen i dylikt fall alltid lemnar begge parterna lika valrätt. Begge parterne kunna härvid lika misstaga sig i opinionen om dem de välja; och äfven af detta skäl är det nödigt at ingendera får utestänga den andre, som tiläfventyrs är klokare. Men svärligen kan man föreställa sig, at någondera, han må hafva så orått som helst, skulle med upsåt sätta en oräddig eller oskicklig människa til domare öfver sig. Valen af jurymän i tryckfrihetsmål äro redan hos oss erfarenhetsbevis härpå.

At välja sina domare, vill således i allmänhet säga detsamma, som at välja de bästa domare man känner. Om nu hvarken Konungen å sin sida eller Ständerne å sin kunna sakna kännedom af de bästa ämnen til Ledamöter i en Riks Rätt; så skulle utnämmandet af dessa Ledamöter kunna utan våda updragas åt Konungen allena eller Ständerne allena, såsom begge i alla händelser lika intresserade uti rättvisan af de domslut, Riks-Rätten komme at meddela. Men när afsigten hos begge är så oundvikligen en och densamma; skulle, i fall den ene ensam komme i besittning af valrättigheten, denne, utan något slags fördel deraf, endast lida olägenheten af folkets anmärkingar öfver et misslyckadt val, och se sina alsigter på det orättvisaste sätt misstydda. Det är derföre, som vi af allt hjerta förena oss med förslaget i den grundsatsen, at Konung och Ständer böra gemensamt välja den Domstol, som skall dömma emellan Konungens Ministrar och folkets ombud. Längre fram skola vi säga några ord om et annat sätt härtil, än det förslaget innehåller. För närvarande tro vi oss hafva sagt nog til vederläggning af Hr Wijkmans anmärkingar.

- 6) Ut i hvad som här ytterligare erinras kunna vi ej upträcka något tillägg til Hr Wijkmans mening, — öfver hvilken vi yttrat oss.
- 7) Hvar och en bör blifva trodd, då han säger sig icke förstå. Det är ingen, som tviflar på »samvetsgrannhet och hederskänsla hos de aktningsvärda män, som nu äro Riks-Rättens ledamöter.» Men som Riks-Rätten är den högsta Domstol i Staten; så vill man, at dess Ledamöter ej må sak-

heller jag kan, för min del, bifalla förslaget. Til handläggning i Riks-Rätten förekomma mål af den viktigaste beskaffenhet; der måste mer än någonstädes finnas grundlig sak-känedom och den erfarenhetens mognad, som ej vinnes utan en lång embets-utöfning. Dessutom skulle projectets antagande leda derhän, at Ständerne, väl icke direct, men genom val och förslag til Ledamöter, inblandade sig i Domaremagtens föremål 8).

Herr Contracts-Prosten Doctor Renström: Motionen involverar på visst sätt en insimulation mot Regeringen, liksom skulle den kunna och vilja obehörigen inflyta. Sådant bör dock ej supponeras; jag befarar snarare at, i fall projectet realiserades, en influence från Lagstiftande Corpsen blefve möjlig 9).

Herr Domprosten Doctor Wählin: För alla Lagförändringar erkänner jag blott en grundsats: deras nödvändighet;

na en fördel, som lagen anser nödvändig äfven för den lägsta Domare: sjelfständigheten. Om sådant kallas »at vända upned på allt;« då måste allt förut vara så upned, at *tidens anda*, som vill göra vändningen, ej kan hafva särdeles orätt. Vi hysa intet högt begrepp om tidens anda; men så mycket vänta vi af den fortskridande tiden, at uppenbara orimligheter i samhällsriktningen efter hand afskaffas och hvar och en i samma mån kommer på sin plats, der han kan och vill och vågar förstå, hvad han bör förstå.

- 8) Finnes det då någon lag, som föreskrifver, at man skall hafva varit i en lång embetsutöfning, innan man kommer til et Embete, som nu medför säte och stämma i Riks-Rätten? Kan man icke från blotta hofstitlar öfvergå til et President-Embete och ej derföre vara mindre skicklig President? Behöfver man at vara mycket gammal Officer, för at få befälet öfver Stockholms Garnison — och kunna förestå detta befäl lika väl, som en 26 års gammal General kan kommandera en Chef och slå öfverlägsna Arméer och frälsa sitt fädernesland?

Om det nu är Konungen förbehållet, at vid utnämningar til sådana platser se på personernas egenskaper, äfven utan denna *erfarenhetens mognad*, som anses så oungänglig; huru vill man då sätta i fråga, at Konung och Ständer må kunna urskilja, hvem som är värd at vara Ledamot i Riks-Rätt, och hvarföre skulle man härvid mer, än i andra fall, befara, at *grundlig sakkänedom* och *erfarenhet* ej vinne tilräckligt afseende? Ändtligen: är det icke olämpligt, at Konungen, vid val af Befälhafvare öfver Stockholms Garnison och escader skall nödgas taga i betraktande äfven den *grundliga sakkänedom* och den *erfarenhetens mognad* i rättegångsvärf och lagfarenhet, som för Ledamotskapet i Riks-Rätten äro oungängliga, ehuru de alltför gerna kunna saknas hos de krigare, som i öfrigt vore de skickligaste til det ifrågavarande befälet.

Huru man genom val och förslag til Domare, *inblandar sig i Domaremagtens föremål*, synes oss svårt at begripa. Konungen utser och tillsätter rikets Hesta Domare, och alla dem af högre värdighet; och långt ifrån at Konungen derigenom inblandar sig i Domaremagten, än mindre i dess föremål, innehåller Grundlagen uttryckligen, at Konungens domsrätt är updragen åt Dess Högsta Domstol. Men då äger intrång i Domaremagten rum, när en annan magt finnes, som i hvarje ögonblick kan efter välbehag rycka Domaren från sin embets utöfning. Sådant var de fordnas Ständernas magt öfver sina Commissioner — och sådan är Konungens magt öfver många af Riks-Rättens ledamöter nu för tiden. Sorgfällighet om Domaremagtens helgd tyckes hafva förestafvat Hr Falkmans yttrande; men at det fallit annorlunda ut, det tro vi oss nu hafva visat.

- 9) När inflytande af Regeringen är möjligt, bör sådant dock *ej supponeras*. Om åter *influence från Lagstiftande corpsen* blefve möjlig; då vore den också *at befara*. — Vi äga ingen *Lagstiftande corps*. Til alla lagar hos oss och i alla constitutionela Monarkier fordras Konungens bifall. Vi äga således en *Lagstiftande Magt*, bestående af Konung och Ständer; och vi äga rätt, at icke veta, hvad *Lagstiftande corpsens influence* vill säga. Vi äga vidare vid Riksdagarne et Constitutions-Utskott, der hvarje Ledamot bör förstå Grundlagarne och bedömma de ändringar, som deri föreslås; och vi kunna således icke föreställa oss, at någon ledamot i detta Utskott skall tala om *influence*, när han menar den Lagstiftande magtens oemotståndliga vilja.

Hvad Herr R. befarar, synes således vara, at Ständerne skulle få *influence* på Riks-Rätten, om den så organiserades, at den blefve alldeles sjelfständig, tilsatt af Konungen efter Ständernas un-

och den nu föreslagna påkallas lika litet af behovet, som den är instämmande med Lagstiftarens mening 10).

Ordföranden Hr Öfversten Friherre Åkerhjelm: Riksen Ständer hafva sig redan förbehållen en tillräcklig anmärknings- och pröfningsrätt. Den förra utöfvas genom deras Constitutions-Utskott då tiltal enligt 106 §. Regerings-Formen anställs;

den sednare utöfvas både genom Utskottet och af Riksen Ständer sjelfva, när 107 §. tillämpas. I Riks-Rätten fordras Lagfarenhet, egentliga Domarekunskaper; för en opinions-dom tarfvas deremot blott allmänna rätts-begrepp och uplyst omdömes förmåga. Dit, men ej längre, böra Ständernas befattning och inflytande sträcka sig. Jag afstyrker således förslaget,

derdåniga förslag, men oafsättelig och oberoende af all annan magt i Staten. Den som kan hafva influence på en sådan Riks Rätt; på hvem skulle hans influence icke kunna verka?

Om det beroende af Regeringen, hvarifrån förslaget syftar at befria Riks-Rätten, hafva vi yttrat oss. Men lika litet tro vi oss som förslagens författare hafva derigenom gjort en sådan *insimulation mot Regeringen*, som Herr R. omtalar, neml. at den skulle kunna och vilja obehörigen inflyta. Det är skillnad at säga: den mannen låter styra sig af Regeringens inflytande; hvilket alltid är en tilvitelse både emot mannen och Regeringen — eller at säga: den mannen står i et sådant beroende af Regeringen, at han omöjligen kan begära förtroende såsom Domare öfver Konungens Rådgifvare; hvilket åter icke på något sätt *involverar en insimulation*, eller beskyllning, hvarken mot mannen eller Regeringen. — Ju mer man ser och hör folks omdöme om sin nästa och hans tankar, de må vara yttrade vid Riksdagar eller annars, desto mera finner man, huru svårt det är, at vara rättvis Domare; och desto mer bekräftas man i den tanken, at åtminstone de böra vara med yttersta sorgfällighet valde och väl frige från alla anledningar til veld och skefhet, hvilka skola hafva det dyra förtroendet, at fälla de viktigaste domar, som i samhället kunna fällas.

10) At en *Lagförändring instämmer med Lagstiftarens mening*, hvad vill det säga? Skall det vara med den Lagstiftarens mening, hvars verk man vill förändra, eller med dens mening, som gör förändringen? Om det förra kan väl aldrig vara fråga; och om det sednare är icke annorlunda något tvifvelsmål möjligt, än derest man skulle vilja tilvita ändringsförslaget det felet, at motsäga sin egen mening. Hvilketdera Herr W. menat, tilkommer oss icke at dömma; och vi lemna detta hans yttrande orördt, då deri ej röjer sig någon syftning at öfvertyga. Men huru mången lös och ogrundad tanke har icke gifvit anledning at bättre begrunda en sanning! Efter vi nu kommit at tala om det i fråga ställda förslagens instämmande med Lagstiftarens mening; kunna vi icke försumma at bedja våra läsare undersöka, om icke detta förslag, långt ifrån at vara et opassande stycke i våra Grundlagar, så fullkomligen öfverensstämmer med deras grundsatser, at dess antagande ej skulle föranleda den minsta ändring i deras öfriga innehåll — en fördel, som annars så sällan åtföljer någon lagförändring, och som hos oss befästar den öfvertygelsen, at, för at nyttja förslagens ord, «de, som upförde svenska Statsförfattningens byggnad, ej misskännt behöfvat af en sådan slutsten deri, som Riks-Rätten skall utgöra, ehuru de icke fulländat denna »del af sitt verk.» Om byggnaden skall trotsa tiden och dess hvalf aldrig remna under de tyngder, hvaraf det kan komma at tryckas; så måste det icke dröja alltför länge, innan den *viktiga sista stenen*, «af fast ämne och väl infogad,» anbringas, som så lätt låter göra sig, medan murarne ännu stå oskadade.

Häri ligger också den föreslagna lagförändringens *nödvändighet*, hvilken af den värda Ledamoten icke medgifves. Hvilken den ännu mera trängande nödvändighet kan vara, som han erkänner och påstår vara den enda grundsatsen för dylika förändringar, kunna vi åter icke gissa. Om man ej erkänner det moraliskt nödvändiga, det rätta, vara nödvändigt i lagstiftning; så blir det svårt at säga, hvad som deri är nödvändigt. Den fysiska nödvändigheten kan här aldrig komma i fråga förr, än man antagit, at samhällets beskaffenhet är likgiltig, endast et samhälle finnes. Men då är det också aldrig fråga om något besvär för Lagstiftaren; ty den fysiska nödvändigheten behöfver ingen hjälp; Lagarne göra sig då sjelfva. Man kan förutse deras beskaffenhet; men icke bestämma den. Sådant kan den värde Ledamoten icke hafva åsyftat; men det kan ej

hvilket utomdessa skulle i verkställigheten medföra svårigheter, osäkerhet och kostnader 11).

Hr Professoren Munck af Rosensköld: Lika nödig som en gränslinie emellan Lagstiftande och Lagskipande Magterna, är äfven en sådan emellan den Lagskipande och de executiva. Jag är följagtigen af den tanka, at i Riks-Rätten åtminstone ingen sådan Emhetsman må taga plats, som Konungen kan efter behag afsätta 12).

Hr Landshöfdingen af Zellén conformerade sig med Hr Professor Thyselius.

Uppå gjord proposition, beslöt Utskottet at 102 §. Regeringsformen skulle bibehållas utan den förändring deri, som Riksdagsmannen Anders Danielssons motion åsyftar.

Bemälte Riksdagsman reserverade sig häremot, under återopande af motionens

innehåll; och Hr Professoren Munck af Rosensköld förklarade det han väl ogillade Redactionen, men dock trodde förslaget böra komma i betraktande vid öfverläggningen om Herr Pählmans motion. Ut Supra.

Ex Protocollo,

J. D. WALERIUS.

Således hafva vi nu sett, huru, utom den som väckt förslaget, den ende af Bondeståndets Ledamöter, som yttrat sig, alla öfrige Ledamöter af det Högl. Utskottet förklarar sig rakt emot samma förslag; och Utskottets beslut är följagtigen, at 102 §. af Regeringsformen skall oförändrad bibehållas. Detta afslag gäller för Lagstiftande magtens afslag; och om alla kommande Constitutions-Utskott äro af samma mening, kan den i fråga stälde

heller vara honom obekant, huru vissa folk, då de icke velat i rättan tid göra nödiga förändringar i sina lagar, slutligen sett sina lagar och sitt samhälle störas af den *fysiska nödvändigheten*, och för sent fått lära, hvad det är at aldrig lyda den *moraliska*.

11) Detta anförande är kanhända det mest oväntade. När man sökt bevisa, at den nuvarande Riks-Rätten ej är så organiserad, som den borde; då får man det svaret, at Rikets Ständer ej äro passande til Riks-Rätt. Om man börjar med at läsa Herr Frih. Å:s anförande; så kan man ju aldrig falla på annan tanka, än at det handlar om et förslag at göra Ständerne til Riks-Rätt. Skulle någon på det sättet börja; då vore det möjligt, at han just derföre aldrig vårdade sig at läsa förslaget; men at läsa Herr Friherren, efter at hafva läsit förslaget; det kan visserligen icke stort uträtta.

Beträffande *svårigheter, osäkerhet och kostnader*, som Hr Frih. omtalar, såsom förslagens följder; kunna vi här ej se annat än samma slags vederläggning af den tankan, at Ständerne skulle utgöra Riks-Rätt — och i sådant fall hade Hr Frih. efter vår öfvertygelse sagt vida för litet om olägenheterna och orimligheten af en dylik tanka. I det verkliga förslaget åter finna vi ej något spår af *osäkerhet*, än mindre af *kostnader*. *Svårigheterna* åter äro förmodligen oskiljaktiga från allt människoverk och all mensklig inrättning. Det återstår at veta, hvilken inrättning som äger mindre deraf, än den föreslagna Riks-Rätten skulle få, och i hvad förhållande dennes fördelar stå til dess svårigheter.

12) När man gillat principen i förslaget; så har man redan sagdt, hvad här säges, och desutom zine saker: at äfven Högsta Domstolens Ledamöter ej kunna vara Riks-Rätts Ledamöter, och at deltagandet i Riks-Rätten bör blifva et särskildt embete, hvartil Konungen utnämner. Ty vilkoret om Ständernas förslag synes oss mindre väsentligt, och dess borttagande skulle gerna kunna höra til de redactionsförändringar, Hr M. af R. önskar. Detta sednare yttrande af honom tyckes således visa, at icke förslagens princip i hela dess vidd bifalles, helst särskilt antagande af en *dess del* då vore öfverflödigt. Vi äga således icke den tillfredsställelsen at veta, hvad den värde Ledamöten bestämdt tänker, ens om sjelfva principen; hvilket dock så mången läsare säkert, lika med oss, skulle önska.

§. aldrig ändras. Det är derföre, som vi ansett det mödan värdt, at för allmänna upmärksamheten med någon noggrannhet framlägga grunderna, hvarpå Utskottets mening hvilat. Af våra deröfver vågade anmärkningar följer också, at vi för vår del hysa en annan mening, mindre vidrig emot det förkastade förslaget. Om Utskottets beslut och lagens bibehållande sådan den finnes, hafva vi också icke något mer at säga. Förslaget synes oss häratinnan tilräckligen motiveradt. At förändring är högeligen af nöden, derom förblifva vi således öfvertygade, ehuru länge det ock må dröja, innan denna öfvertygelse af et Constitutions-Utskott antages. Hvad åter som bör sättas i stället, när förändringen en gång sker; derom är det mindre lätt at stadga sin mening.

(Slut nästa gång).

INRIKES UNDERRÄTTELSE.

Sedan Kongl. Maj:t under den 18 sistl. Mars vidtagit åtskilliga förberedande åtgärder til en allmännare reglering rörande Ekskogarnes hushållning och vård, och i sådant ändamål, samt til vinnande af en säker och bestämd kännedom om Ekskogarnes närvarande skick och de tilfällen til planteringar af denna trädart, som kunde erbjuda sig; under samma dag anbefallt en General-besigtning af nämnde skogar i den del af Riket, der de egentligen växa, har Hans Maj:t nu under d. 30 sistl. Dec. uti skrifvelse til vederbörande Landshöfdingar förordnat, at om vid den anbefallda undersökningen tjenlige lägenheter til anläggande af Ek-parker för Flottornas behof uptäckas, Landshöfdingarne äga at genom Landtmätarne i Länet öfver sådana lägenheter genast låta uprätta Chartor och beskrifningar, hvilka sedermera til Kongl. Maj:t böra insändas.

Under den 30 sistl. Dec. har Kongl. Maj:t i nåder förordnat at den år 1811 tillförordnade

Krigs-Comité skall uplösas så fort alla räakenskaper och handlingar hinna aflemnas til Kammar-Rätten, som äger handlägga de ännu osfjorda målen.

Den i föregående Nummer meddelade under rättelse, om en af Kongl. Maj:t i nåder utfärdad ny Förordning, rörande Indelta Infanteriets beklädnadssätt, värder härigenom i så måtto rättad, at frågan af Hans Maj:t ej ännu är definitivt afgjord, hvarföre framdeles närmare notice i ämnet skall meddelas.

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. Af Tidningen *The Times* såldes förl. år 2,260,782 exemplar.

Tyskland. Genom Cabinetts-Ordres af d. 30 Dec. har Preussiska Regeringen förordnat, at Nederländska samt i England och Frankrike på Tyska språket utkommande Tidningar ej få i Preussen införas eller transporterats derigenom.

Spanien. Enligt bref från Cadiz, har en dit från Buenos Ayres ankommen Svensk Skeppare berättat, at Cochrane skall vara i grund slagen af den Kongl. Spanska Flottan (?).

Rättelse.

I näst föreg. Nummer, sid. 36, 1:a spalten, 4:de raden nedifrån, står *män, hvilka*; läs: *män, för hvilka*. Samma sid., 2:a spalten, 10:de raden upifrån, står *ombytte*, läs: *embete*.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.